

Πρωτ/ρου Ιωάννου Άγγελιδάκη

Για τή Σωτηρία του Άνθρώπου

του ανθρώπου και της κτίσεως. Ήξαιτίας της παρακοής μας προς τόν Θεό και της προγονικής άμαρτίας μας ντυθήκαμε τούς δερμάτινους χιτώνες, δηλαδή τό άρρωστημένο και θνητό και πονεμένο αυτό σώμα. Άντί του Παραδείσου μετακομίσαμε στον πρόσκαιρο και φθαρτό αυτόν κόσμο και καταδικασθήκαμε νά ζούμε ζωή γεμάτη παθήματα και συμφορές.

Ο άνθρωπος πριν από την πτώση ήταν βασιλιάς όλης της κτίσεως. Μετά την πτώση, έχασε τόν θρόνο του και ή κτίση άρνεϊται νά ύποταχθεί. Όλη ή κτίση πού πλάσθηκε εκ του μηδενός (άπό τό τίποτα) άπό τόν Θεό, σαν είδε τόν Άδάμ νά έχει βγει άπό τόν παράδεισο, δέν ήθελε πιά νά ύποταχθεί στον παραβάτη.

Ο ήλιος δέν ήθελε νά λάμψει, ή σελήνη δέν άνεχόταν νά φέγγει, τά άστρα προτιμούσαν νά μή φανούν στά μάτια του, οί πηγές δέν είχαν σκοπό νά άναβλύζουν. Τά ποτάμια δέν ήθελαν νά κυλούν, ό άέρας μελετούσε άπό μέσα του νά συσταλεί και νά μή δώσει άναπνοή στον άντάρτη.

Τά θηρία κι όλα τά ζώα της γής, σαν τόν είδαν γυμνό άπό την προηγούμενη δόξα του, τόν περιφρόνησαν και σκληρύνθηκαν όλα άμέσως έναντίον του. Ο ούρανός με τό δικίο του έκανε νά κουνηθεί για νά πέσει επάνω του και ή γή δέν άνεχόταν νά τόν κουβαλάει στις πλάτες της.

Μπροστά σ' αυτήν την άληθινή κοσμική καταστροφή έπεμβαίνει ή φιλανθρωπία του Θεού. «Τά συγκρατεί όλα με τή δικιά Του δύναμη και εύσπλαχνία και αγαθότητα. Άνακόπτει την όρμή όλων των κτισμάτων κι άμέσως ύποτάσσει πάλι τά πάντα σ' αυτόν – στον πεσόντα άνθρωπο – ούτως ώστε ή κτίση νά γίνει βέβαια αρχικά φθαρτή για χάρη του φθαρτού και νά ύπηρετεί ως δούλη τόν άνθρωπο για τόν όποιο πλάσθηκε. Όμως μετά, όταν πάλι εκείνος άνακαινισθεί και γίνει πνευματικός, άφθαρτος και άθάνατος, τότε και αυτή νά έλευθερωθεί άπό τή δουλεία και τή φθορά, και νά άνακαινισθεί μαζί του, και νά γίνει όλόκληρη άφθαρτη και πνευματική» 4*

Στήν προς Ρωμαίους έπιστολή του ό άπόστολος Παύλος άναφέρει χαρακτηριστικά: «Δι' ενός ανθρώπου ή άμαρτία εις τόν κόσμο εισήλθε και διά της άμαρτίας ό θάνατος. Και ούτως εις πάντας ανθρώπους ό θάνατος διήλθεν... άλλ' έβασίλευσεν ό θάνατος άπό Άδάμ μέχρι του Μωυσέως...» (Ρωμ. ε' 12-14). (= Όπως εξαιτίας ενός ανθρώπου μπήκε ή άμαρτία στον κόσμο και διά της άμαρτίας ό θάνατος, έτσι μεταδόθηκε ό θάνατος και σε όλους τούς ανθρώπους... και έτσι βασίλευσε ό θάνατος άπό του Άδάμ μέχρι του Μωυσέως).

Στήν Παλαιά Διαθήκη άναφέρεται ότι: «ό Θεός θάνατον ούκ έποίησεν, ούδέ τέρπεται επ' άπωλεία ζώντων. Έκτισε γάρ εις τό είναι τά πάντα, και σωτήριοι αι γενέσεις του κόσμου, και ούκ έστιν εν αυταίς φάρμακον όλέθρου ούτε άδου βασιλειον επί της γής ... δικαιοσύνη γάρ θάνατος έστιν» (Σοφ. Σολ. α' 13-25).

Στά χωρία αυτά φαίνεται ότι ό θάνατος είναι παρέμβλητος, είναι παράσιτο της άνθρωπίνης φύσεως, άποτέλεσμα και καρπός της άμαρτίας του Άδάμ. «ή δ' αν ήμέρα φάγητε απ' αυτού θανάτω άποθανείσθε» (Γεν. β' 17).

Με τόν όρο «θάνατος» έννοείται πρώτα ό πνευματικός θάνατος, πού είναι ό άποχωρισμός και ή απομάκρυνση του ανθρώπου άπό τόν Θεό, ό Όποιος είναι ή πραγματική ζωή, και στή συνέχεια ό σωματικός, πού είναι ό χωρισμός της ψυχής άπό τό σώμα στον κατάλληλο καιρό.

Ο άγιος Μάξιμος ό Όμολογητής θά σημειώσει ότι, «όταν όμιλούμε για τόν θάνατο, έννοούμε κυρίως τόν χωρισμό άπό τόν Θεό» 5* Ο άγιος Ιωάννης ό Δαμασκηνός ύπογραμμίζει ότι «ή γένεση όλων των ανθρώπων προέρχεται άπό τόν Θεό, ή δέ φθορά όμως και ή συνέπειά της, πού είναι ό θάνατος, προήλθε άπό την δική μας κακία». 6*

Η διήγηση της πτώσης του ανθρώπου στην Άγία Γραφή τελειώνει με την άποπομπή του άπό τόν παράδεισο της τρυφής, τόν άποκλεισμό του δηλαδή άπό τό «ξύλον της ζωής», και τή δυνατότητα της άθανασίας του. Άλλά ακολουθεί ή άποκαλυπτική εικόνα της αγάπης του Θεού, της αγάπης πού κατορθώνει νά άναιρέσει τόν τελεσίδικο χαρακτήρα της πτώσης, νά περιορίσει τό κακό πού προκλήθηκε, νά σχετικοποιήσει τό άνεπανόρθωτο. είναι ή εικόνα των «δερματινων χιτώνων», πού έχει ιδιαίτερα προσελκύσει την προσοχή των χριστιανών έρμηνευτών: «Και έποίησεν Κύριος ό Θεός τω Άδάμ και τή γυναίκι αυτού χιτώνας δερματινους και ένέδυσεν αυτούς» (Γεν. γ' 21).

Μετά την άμαρτία του Άδάμ, ό Θεός με την μεγάλη Του αγάπη και εύσπλαχνία ένέδυσε τόν άνθρωπο με «δερματινους χιτώνες». Στήν διδασκαλία των άγιων Πατέρων βλέπουμε ότι αυτοί οί «δερματινοι χιτώνες» είναι ή φθορά και ή θνητότητα πού εισήλθαν στο σώμα του ανθρώπου με την άμαρτία.

Κατά τόν Μέγα Βασίλειο ό Θεός επέτρεψε τόν θάνατο για νά μή μείνει ό άνθρωπος αιωνίως ζωντανός νεκρός. Μιλώντας μας συνοπτικά για τόν τρόπο πού ό Θεός προετοιμάζει την ανθρωπότητα νά δεχθεί τόν Λυτρωτή Χριστό γράφει: «Ο άνθρωπος νικήθηκε άπό τόν φθόνο του διαβόλου, διότι ό διάβολος πού είναι φθο-

νός και μισεί τό καλό δέν άνεχόταν νά γίνουμε έμεις οί άνθρωποι άξιοι των ούρανίων πραγμάτων, ένω ό ίδιος εξαιτίας της ύπερηφάνειάς του έπεσε. Και γι' αυτό ό ψεύτης έξαπατά τόν δυστυχημένο άνθρωπο με δόλωμα την έλπίδα της θεώσεως (πρβλ. Γεν. γ' 5), και άφου τόν άνέβασε στο ύψος της δικής του ύπερηφάνειας, τόν γκρεμίζει στο παρόμοιο βάραθρο της πτώσεως με τό δικό του.

Έπειδή λοιπόν εξαιτίας αυτής της επιθέσεως του αρχεκάκου δαίμονος έξαπατήθηκε ό άνθρωπος και δέν φύλαξε την έντολή του Δημιουργού, γυμνώθηκε άπό τή Χάρη Του και έξγαλε άπό πάνω του σαν ρούχο τό θάρρος νά μιλά με τόν Θεό, σκέπασε τή γύμνια του με τή σκληρότητα της άθλιας ζωής-διότι αυτό σημαίνουν τά φύλλα της συκιάς (Γεν. γ' 7) - και τύλιξε τόν έαυτό του με τή νέκρωση, δηλαδή με τή θνητότητα και την ύλοφροσύνη της σάρκας (Γεν. γ' 21) - διότι αυτό είναι τό νά ντυθεί με δέρματα- και σύμφωνα με τή δίκαιη κρίση του Θεού έξορίσθηκε άπό τόν Παράδεισο (Γεν. γ' 24).» 7*

Β. Η αγάπη του Θεού- (ως κίνητρο για την Ένανθρώπηση του Θεού Λόγου)- και ή σωτηρία του ανθρώπου

Η αγάπη του Θεού στον άνθρωπο δέν επιβάλλεται, αλλά πρέπει ό ίδιος ό άνθρωπος έλευθερα νά την άποδεχθεί. Αυτό είναι τό νόημα εκείνης της άρχέγονης δοκιμασίας του ανθρώπου με τόν καρπό του δένδρου της γνώσης του καλού και του κακού: «Άπό τό δένδρο όμως της γνώσης του καλού και του κακού νά μή φάς, γιατί την ίδια μέρα πού θά φάς απ' αυτό, έξάπαντος θά πεθάνεις» (Γεν. β' 17). Εκεί άνάμεσα στη δοκιμασία και στην έπιλογή παρεμβαίνει ό διάβολος. «και είπεν ό όφιος τή γυναίκι... διανοιχθήσονται ύμών οί όφθαλμοί και έσεσθε ως θεοί...» (Γεν. γ' 4). (= Τότε τό φίδι είπε στη γυναίκα. θά άνοιχτούν τά μάτια σας και θά γίνετε σαν θεοί). Μετατρέποντας έτσι ό διάβολος τή δοκιμασία σε πειρασμό όδήγησε τελικά τόν άνθρωπο στην άμαρτία και τόν θάνατο.

Και έτσι έμεινε μόνο ή επέμβαση του Θεού και ή Χάρη Του για νά όδηγηθεί ή δοκιμασία σε μία νικηφόρα έκβαση. Ο έρχομός του «άπογόνου» της γυναίκας, ό Χριστός, και οί δικές Του δοκιμασίες θά δείξουν στον άνθρωπο τόν δρόμο της ύπερβάσης. Ο Θεός δημιούργησε τόν άνθρωπο κύριο των διαθέσεών του και αυτοπροαίρετο, αλλά δέν τόν έγκατέλειψε όταν αυτός άπομακρύνθηκε άπό κοντά του και ως τρεπτός έχασε την θεία Χάρη, τά χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος.